

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

II. An vniuersale sit genus ad quinque prædicabilia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

constituet accidens quintum predicabile, neque ultra hos modos predicandi alius excogitari potest.

2 Contra hanc conclusionem nonnulli obiciunt: genus subalternum predicatur de pluribus genere differentibus, genus infimum predicatur tantum de pluribus specie differentibus: ergo genus subalternum, & genus infimum specie differunt. Probatur consequentia: genus & species in hac ratione predicabilium differunt specie, quia genus predicatur de pluribus differentibus specie, & species de pluribus differentibus numero. Sed magis inter se differunt predicari de pluribus differentibus genere, & pluribus differentibus specie, quam predicari de pluribus differentibus specie, & pluribus differentibus numero: ergo magis differunt in modo predicandi genus subalternum, & infimum, quam genus, & species. Sed genus & species constituunt duo predicabilia essentialiter distincta: ergo duo alia constituent genus subalternum, & infimum. Idem argumentum fit de specie subalterna, & infima.

3 Respondeo concedendo primum antecedens, & negando consequentiam. Ad confirmationem dico genus & speciem non distingui specie precise ex eo, quod genus predicatur de pluribus differentibus specie, & species de pluribus differentibus numero, sed ex eo, quod genus predicatur per modum partis materialis, & species per modum totius essentiae, quae differentiae explicantur in genere, & in specie per hoc quod est predicari genus in *quid* de pluribus specie differentibus, & speciem de pluribus differentibus numero. Genus autem subalternum, & infimum utrumque predicantur per modum partis materialis, & ita non inveniuntur in illis differentiae, quae reperiuntur inter genus & speciem, ut duo predicabilia constituent. Idem dicito de differentia subalterna, & infima, utraque enim predicatur tanquam pars formalis essentialis, absque eo, quod resulter modus aliquis distinctus predicandi in subalterna, & infima, etiam si haec tantum predicetur de pluribus numero differentibus, & illa de pluribus differentibus specie.

4 Probauimus predicabilia non excedere quinarium numerum, videndum modus est an illum attingant. Tria priora predicabilia inter se, & a quarto, & quinto specie differre certum est apud omnes: de quarto & quinto predicabili maior est difficultas. Arraga disp. 9. sect. 2. n. 11. asserit haec duo predicabilia inter se non differre essentialiter, & ita vnum tantum constituere, quia utrumque predicatur in *quale* pure, & utrumque per modum partis formalis accidentalis, quod autem vnum predicetur necessario, & aliud contingenter, putat esse materialem differentiam ad Logicum non spectantem. Idem docet Hurtadus disp. 7. sect. 2. licet se non reclamaturum promittat, contra illos, qui haec duo predicabilia specie distinguunt.

5 Nulla efficaci ratione in sententiam aliquam efficaciter trahor, quapropter ito pro communi sententia, & affirmo haec duo predicabilia inter se essentialiter differre ex modo predicandi, quibus completur quinarium predicabilium numerus ab omnibus receptus. Sic ratio: modus predicandi necessarius, & modus predicandi contingenter sunt modi predicandi essentialiter distincti, contingens enim, & necessarium essentialiter opponuntur, & uterque modus predicandi pertinet ad speciem predicabilis constituendi, sicuti modus concludendi ex principiis necessariis, aut contingentibus pertinet ad speciem syllogismi constituendi, & quando concluditur ex principiis omnino necessariis constituitur demonstratio specie distincta a syllogismo probabilis, qui constituitur quando concluditur ex principiis non necessariis, & sicuti ex diuersitate materiae necessariae, aut contingentis resultat differentia essentialis in syllogismo, qui ex hac, vel ex illa constituitur, sic ex diuersitate eiusdem materiae resultabit differentia essentialis in predicabili, quod constituitur ex predicato, quod necessario, aut contingenter conuenit subiecto.

6 Ex hac doctrina facile respondebis argumento, quod pro opposita sententia fieri solet. Quartum, & quintum, tantum differunt ratione materiae contingentis, aut necessariae. Sed Logicus non agit de materia predicabilium: ergo differentia illa non pertinet ad Logicum: ergo haec predicabilia Logice non differunt. Distinguendum est primum antecedens: quartum, & quintum predicabile tantum differunt ratione materiae radicaliter, concedo formaliter nego, hoc est, tota differentia horum predicabi-

lium initium sumit ex diuersitate materiae, non tamen formaliter in hac consistit, sed in differentia in modo predicandi contingenter aut necessario, quae ex materia diuersitate resultat.

PUNCTUM II.

An universale sit genus ad quinque predicabilia.

1 Non procedit questio de vniuersali materialiter sumpto, seu de naturis, quae denominantur vniuersales, seu constituunt genera, aut species, harum enim quaedam sunt accidentia, alia substantia, quaedam entia positiua, alia negatiua, quaedam realia, rationis alia, quibus omnibus non dari conceptum commune vniuocum certum est. Procedit difficultas an genus, & species & reliqua predicabilia formaliter sumpta, quatenus sunt concreta secundum intentionis vniuocum conueniant in conceptu vniuersalis omnibus communi.

2 In sensu questionis explicato mihi certum est omnia predicabilia vniuocum conuenire in conceptu vniuersalis omnibus communi, & essentiali. Ratio fit: omnia predicabilia habent essentialiter hoc quod est posse predicari de pluribus, & differunt ex eo quod vnum predicetur ut tota essentia, aliud ut pars materialis, aliud ut pars essentialis, &c. ergo possunt omnia cognosci cognitione quadam confusa, ex vi cuius apprehendantur quatenus possunt de multis predicari, quin discernatur specialis cuiuscumque modus predicandi per modum, vel per modum partis, &c. ergo possunt cognosci conceptu quodam vniuocum secundum rationem, in qua omnes conueniunt, quae ex vi talis cognitionis genus denominabitur. Confirmatur: hominem, & equum, & alias huiusmodi species vniuocum conuenire in ratione animalis nihil aliud est quam cognosci cognitione quadam confusa, ex vi cuius non discernantur differentiae, & omnia attingantur secundum connotata similia, per quam cognitionem animal, quod intrinsece tantum est viuens sensibile extrinsece denominatur genus. Sed omnia predicabilia possunt cognosci simili cognitione, ex vi cuius non discernantur differentiae, sed tantum attingatur ratio vniuersalis: ergo ex vi huius cognitionis vniuersale quod tantum intrinsece habet esse vnum in multis genus denominabitur respectu omnium predicabilium, seu omnium specierum, quae in illa cognitione confunduntur.

3 Obiicies: Tria priora predicabilia predicantur essentialiter, duo posteriora accidentaliter: ergo non conueniunt vniuocum in ratione predicabilium. Respondeo: tria priora predicabilia esse essentialia suis inferioribus, & posteriora accidentalia, omnibus tamen esse essentialia posse predicari de multis, potentia enim, seu aptitudo ut predicentur de multis, omnibus est aequae essentialis, licet tria priora habeant aptitudinem ut predicentur tanquam subiecti essentia, & duo posteriora habeant aptitudinem ipsi predicabilibus essentialem, in qua cum aliis conueniunt, ut predicentur tanquam accidentia respectu subiecti. Aliud enim est predicatum non esse essentialia respectu subiecti, quod conuenit duobus posterioribus predicabilibus, aliud in se non habere aptitudinem essentialem, ut predicetur, quod de nullo predicabili dici potest, omnia enim habent aptitudinem ipsi essentialem ut predicentur, in qua vniuocum conueniunt.

4 Obiicies secundò: Differentia essentialis, & differentia accidentalis non conueniunt vniuocum quatenus faciunt differre: ergo neque quatenus sunt predicabiles. Respondeo concedendo antecedens, & negando consequentiam, quia differentia accidentalis proprie non facit differre, ut dicebam Controv. 6. Punct. 1. differentia verò accidentalis propriissime predicatur predicatione, quae strictè & rigorose habet totam predicationis assentiam, & ita habet strictam, & propriam potentiam secundum omnia predicata potentia ut de inferioribus predicetur.

5 Obiicies tertio: Duo predicabilia posteriora dependent a duobus prioribus: ergo non possunt vniuocum conuenire. Defendo in Metaphysic. Controversia 1. Puncto 6. dependentiam non tollere vniuocationem, ac proinde omisso antecedenti possem consequentiam negare, independentem tamen ab hac questione argumentum dissoluo distinguendo antecedens. Posteriora predicabilia dependent a prioribus

PUNCTUM PRIMVM.

Quid sit signum.

prioribus secundum entitates materiales, concedo: secundum predicabilitatem, quæ est forma vniuersalis, nego. Instabis: modus prædicandi sequitur modum essendi, quia quales sunt res, tales debent enuncitari. Sed modus essendi posteriorum prædicabilium est dependenter à prioribus: ergo & modus prædicandi. Respondeo modum prædicandi sequi modum essendi intentionalem, & non realem. Ad confirmationem dico res debere prædicari ex parte obiecti in ordine ad affirmationem, & negationem eo modo, quo fiunt non verò secundum modum prædicandi, modus enim quo res existit, debet explicari per prædicationem, non tamen debet ipsi prædicationi conuenire, quia modus essendi cuiuslibet rei, est determinatus, & singularis, & modus prædicandi sepe est vniuersalis, vagus & confusus.

Obiicies quartò: Conceptus vniuersalis transcendit vltimas differentias prædicabilium: ergo non potest illis esse vniuocus. Eodem modo, quo de dependentia, sentio de transcendentia vniuocacionem non impedire, sed quidquid de hoc sit negandum est, quia differentie prædicabilium, quæ explicantur per *quid*, aut per *quale*, aut per modum partis materialis, vel formalis, seu per modum totius secundum se vniuersalitatem non includunt.

Obiicies quintò: Si vniuersale est genus ad quinque prædicabilia, vniuersale esse vnum ex prædicabilibus, & species sui ipsius, & inferius, atque superius se ipso; inferius quia est genus, quod vniuersali subiicitur; superius quia est vniuersale, ratio abstracta ab omnibus prædicabilibus. Sed hæc non possunt componi: ergo vniuersale non est genus ad quinque prædicabilia. Respondeo vniuersale secundum conceptum illi intrinsecum, & essentialem, qui tantum dicit esse vnum in multis esse quid genere superius, ab illo abstractum, & commune omnibus prædicabilibus, in quibus reperitur, sicuti reperitur ratio animalis secundum conceptum essentialem viuientis sensibilis in quacumque specie sub illo contenta; huic verò conceptui, vniuersale, accidentaliter, & extrinsecè aduenire denominationem generis per cognitionem reflexam, qua omnia vniuersalia intrinsecè iam constituta confusè cognoscuntur, ex vi cuius cognitionis vniuersale quatenus per illam accidentaliter denominationem genus constituitur, secundum hanc denominationem accidentalem inferius se ipso secundum rationem essentialem, quod inconueniens non est, cum non sit idem vniuersale inferius, & superius secundum eandem rationem, sed superius & multis commune secundum conceptum essentialem, videlicet quatenus est vnum in multis secundum quem conceptum reperitur in omnibus speciebus, sicuti animal reperitur in suis inferioribus secundum conceptum viuientis sensibilis, & inferius suo conceptu essentiali secundum denominationem accidentalem generis, secundum quam non debet reperiri in suis inferioribus, sicuti animal non reperitur in homine, & equo secundum conceptum extrinsecum, & accidentalem generis, sed præcisè quatenus est viuens sensibilis. Eandem doctrinam latè tradidi Controuers. 3. Punct. 1. vbi explicui quomodo genus possit definiiri, & dari genus generis. Hic intempestiue nonnulli agunt de prædicamentis, de quibus in Metaphysicis disputo.

CONTROVERSIA VIII.

De signo.

IN duobus libris de interpretatione agit Aristoteles de propositione, & consequenter de oratione, quia propositio est oratio enunciativa, & de partibus propositionis, videlicet de nomine & verbo, & quia hæc rerum sunt signa de signo ibidem disputationem instituit. De oratione, propositione, nomine, & verbo egi Controuers. 3. Summularum, restat modò agere de signo, cuius naturam præfens Controuersia discutiet.

Signum definiuit D. Augustinus lib. 2. de doctrina Christiana cap. 1. & lib. de principiis Dialecticæ cap. 5. *Signum est quod præter speciem sui quam ingerit sensibus, aliud aliud facit in cognitionem venire.* Ad hanc definitionem explicandam notandum est, duplex esse signum, quoddam formale, instrumentale aliud. Signum formale dici solet illud, quod per se formaliter suum obiectum potentia significat, seu id quod formaliter constituit potentiam cognoscentem obiectum illud, cuius dicitur signum. Humiimodi est cognitio, seu species impressa respectu sui obiecti. Signum instrumentale dicitur, quod est instrumentum medio quo deuenimus in cognitionem, seu in formale signum obiecti, hac ratione deseruit suspitum ad cognoscendam tristitiam, quam significat, & hæc vox homo, ad cognoscendum animal rationale, cuius est signum. Ex his signis definitio hæc tantum conuenit signo instrumentali, & non formali, quia signum formale nullam sui speciem ingerit, neque prænoscere necesse est ut suum obiectum significet. Addit nonnullus adhuc prædictam definitionem non competere omnibus signis instrumentalibus, quia non conuenit speciei impressæ, quæ est signum instrumentale, & media specie expressa facit nos venire in cognitionem sui obiecti. Verumtamen dici potest speciem impressam signum instrumentale non esse, quia non facit nos deuenire in cognitionem obiecti, media sui cognitione, imò neque signum esse, quia de ratione huius est facere deuenire in cognitionem obiecti vel formaliter per se ipsum, vel mediâ sui cognitione. Potest etiam ad signum formale aliquo modo reduci, quia licet per se non constituat formaliter cognoscentem potentiam in ordine ad quam signum dicitur, illam tamen informat, & per modum formæ se habet respectu illius. Doctrina hæc facilius poterit defendi, si dicatur signum formale esse illud, quod informat potentiam in ordine ad quam signum dicitur, & signum instrumentale appellari illud, quod est extra potentiam. In his enim, quæ tantum loquendi modum important faciliè quisque poterit rem componere, & ea ratione componenda est, qua tanti Doctoris definitio constans sit, illasque defendatur. Demum dici poterit D. Augustinum tantum definisse signa externa, quæ frequentius apud omnes signa dicuntur.

Signum in vniuersum definiunt nonnulli *id quod facit nos deuenire in cognitionem alicuius rei.* Verumtamen hæc definitio exacta non est, quia conuenit causis respectu suorum effectuum, ex causarum enim cognitione in cognitionem suorum effectuum deuenimus, & tamen causæ iuxta communem loquendi modum non dicuntur effectuum signa. Respondebis de ratione signi esse facere deuenire in cognitionem rei, quam significat à posteriori, & non à priori; causam autem facere deuenire in cognitionem effectus à priori, & non à posteriori, & ideo suum effectum non significare, neque illius esse signum. Doctrinam ex tuo cerebro fingis ad præsentem difficultatem effugiendam. Sed esto vera esset; quam definitionis particula significatur cognitionem ex signo non à priori, sed à posteriori deducendam esse? Demum cognitio vini venalis ex ramo pendenti, qui in omnium opinione signum dicitur, à posteriori non est, cum ramus non sit effectus vini, ni velis omnem cognitionem, quæ non est à priori, & per causam, dici à posteriori.

Rectè notarunt P. Toletus lib. 1. Periherm. cap. 1. q. 1. & P. Rub. ibid. quæst. vnica, n. 5. Signum aliud esse proprium, aliud improprium. Signum proprium duas habet conditiones. Prima est, ut faciat nos deuenire in cognitionem rei, quam significare dicitur. Hac signum improprium contentum est. Secunda, ut à natura ipsa, vel ab hominum impositione institutum sit ad talem rem significandam. Ex defectu huius conditionis asserit P. Rubius risum non esse signum irrationalitatis, quia risus institutus non est, ut nos faciat deuenire in cognitionem principij ratiocinandi, licet de facto ad illud cognoscendum nos deducat. Ex defectu eiusdem conditionis noster Toletus excludit à propria ratione signi fumum respectu ignis, effectus respectu causarum, & causas respectu affectuum, quia neque